

ОПТИМІЗАЦІЯ РАДІАЦІЙНО-ГІГІЄНИЧНОГО МОНІТОРИНГУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

М. І. Костенецький¹, Л. Т. Лемешко¹, Т. О. Павленко², М. В. Аксьонов², М. А. Фризюк²,
А. І. Севальнев³, А. В. Куцак³

¹ ДУ „Запорізький обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України”

² ДУ „Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзеєва НАМН України”, м. Київ

³ Запорізький державний медичний університет, Україна

Мета дослідження: оптимізація радіаційно-гігієнічного моніторингу. Необхідність проведення соціально-гігієнічного моніторингу задекларована Урядом України ще в 2006 році Постановою від 22.02.2006. за № 182. В Україні, що постраждала від Чорнобильської катастрофи, в рамках соціально-гігієнічного моніторингу безумовно існує необхідність проведення радіаційно-гігієнічного моніторингу. Такий моніторинг розглядається як державна система контролю за радіаційною складовою середовища життєдіяльності людини.

Методи та результати. Після реорганізації санепідслужби створення та забезпечення функціонування ефективної національної системи моніторингу та оцінки у сфері громадського здоров'я, як частини міжнародної (європейської) системи оцінки та прогнозування ризиків, якості та тривалості життя населення покладається на державну установу «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України». В той же час Центри громадського здоров'я розпочинають свою роботу, не маючи методичного забезпечення для здійснення моніторингу.

У зв'язку з відсутністю методичних документів зі здійснення радіаційно-гігієнічного моніторингу науковці ДУ „Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзеєва НАМН України” спільно з науковцями Запорізького державного медичного університету та фахівцями санепідслужби Запорізької області розробили та надали в МОЗ України для затвердження методичні рекомендації „Здійснення радіаційно-гігієнічного моніторингу установами Державної санітарно-епідеміологічної служби України”, якими можуть скористатися Центри громадського здоров'я. Для здійснення загального оцінювання променевого навантаження на населення цим документом пропонується взяти на радіаційно-гігієнічний контроль наступні об'єкти: територію населених пунктів, повітря приміщень житлових та громадських будівель, питну воду та воду відкритих водойм, харчові продукти та продовольчу сировину, будівельні матеріали та мінеральну сировину, персонал підприємств та установ, що працює з джерелами іонізуючого випромінювання, пацієнтів рентгенівських та радіологічних відділень. При цьому основними контролюючими радіаційними параметрами, що характеризують радіаційну безпеку населення та радіаційне забруднення навколишнього середовища є: потужність поглиненої у повітрі дози зовнішнього гамма-випромінювання в приміщеннях житлових та громадських будівель, а також на відкритій місцевості на територіях населених пунктів; середньорічні значення еквівалентної рівноважної об'ємної активності (ЕРОА) ізотопів радону в повітрі приміщень; сумарна альфа- і бета-активність, вміст природних та техногенних радіонуклідів у воді відкритих водойм та питній воді; вміст природних радіонуклідів у будівельних матеріалах та мінеральній сировині; вміст ¹³⁷Cs та ⁹⁰Sr у продовольчій сировині та харчових продуктах; дози опромінення персоналу підприємств та організацій, який працює з джерелами іонізуючого випромінювання; дози опромінення пацієнтів при рентгенологічних та радіологічних процедурах. В рекомендаціях

визначені обсяг та періодичність радіаційного контролю, а також місця відбору проб з урахуванням особливостей радіаційної обстановки на території областей і населених пунктів.

Висновки. Затвердження методичних рекомендацій є нагальною необхідністю для здійснення якісного радіаційно-гігієнічного моніторингу. Результати радіологічних досліджень зможуть бути використані для подальшого проведення розрахунків доз зовнішнього і внутрішнього опромінення та визначення ризиків виникнення можливих віддалених наслідків для здоров'я населення.

Опубліковано:

Оптимізація радіаційно-гігієнічного моніторингу на сучасному етапі / М. І. Костенецький, Л. Т. Лемешко, Т. О. Павленко, М. В. Аксьонов, М. А. Фризюк, А. І. Севальнев, А. В. Куцак // Радіологічні та медичні наслідки Чорнобильської катастрофи - тридцять років по тому : тези доповідей міжнар. наук. конф., 18-19 квітня 2016 р., м. Київ, Україна. - Київ, 2016. – С. 223. - ISBN 978-966-7656-03-4